

Ambalaj atýklary ýönetmeliðine uymayana kapatma cezasý var

Onaylayan Tuba ILGAZ, Araptyrma Görevlisi
Salý, 29 Mayýs 2007
Son Güncelleme Salý, 29 Mayýs 2007

1 Ocak 2005'te yürürlüğe girmiş olan "Ambalaj ve Ambalaj Atýklarýnýn Kontrolü Yönetmeliði" sendikamýzda 21 Mart'ta düzenlenen seminerle masaya yatýrýldý. Çevko uzmaný Alphan Eröztürk seminerde yaptýđý sunumda yönetmeliðin 6 bin YTL'den başlayan yapmama cezasý ve hatta ipyeri kapatmaya varan uygulamalar getirdiðine dikkat çekti. Eröztürk'ün verdiði bilgiye göre Avrupa B direktifleri bir araya getirilerek yayınlanan yönetmelik Avrupa Birliði'nde olduđu gibi "sorumluluk paylaþýmý" modeli getiriyor. Belediyelere, tüketicilere, saüþ noktalarına ve sanayiye yükümlülükler getiren yönetmelik, sanayi için "piyasaya sürenler" ve "am üretener" olarak iki ayrı baþlýk alanda uygulanýyor. Ambalaj üreticisine o ambalajý geri dönüþebilir þekilde üretme mükellefiyeti yönetmeliðin genel ilkeleri þöyle:

• Ambalajlarýn üretim aþamasýnda üreticiler; dolumu veya paketlenmesi aþamasýnda ise piyasaya sürenler tarafýndan iparetlenmesi zorunlu.

• Ürünlerini ambalajlayarak piyasaya sürenler; bu ürünlerin kullanýmý sonucu ortaya çýkan ambalaj atýklarýnýn geri dönüþüm kazanýmýný saðlamak ve bu amaçla yapýlacak maliyetleri karþýlamakla yükümlü.

Piyasaya sürenleri neler bekliyor?

Eröztürk yönetmeliðin getirdiði yükümlülükleri özetlerken "Az atýk üreterek, geri dönüþümü, geri kazanýmý en kolay olacak ambalajı tekrar kullanýma uygun ambalajlan tercih etmek, geri toplamak, tekrar kullanmak, geri dönüþtürmekle mükellef taraf piyasaya sürendir, demektir. Yönetmelik ise 'bunu uygulayacak olan da bedelini ödeyecek olan da, bunlar yapýlmazsa zarar gelecek olan da piyasaya sürendir' demektir" tespitini yaptı.

Yönetmeliðin 10'uncu maddesine göre ambalaj kullanarak ürünlerini piyasaya süren iþletmelerin yükümlülükleri þöyle:

• Ürünlerinin ambalajlanmasý sýrasýnda, ürünün kullanýmý sonrası en az atýk üretecek ve geri dönüþümü ve geri kazanýmý en kolay ve en ekonomik olacak ambalajlarý kullanmak.

• Ürünlerin ambalajlanmasý sýrasýnda tekrar kullanýma uygun ambalajlarý tercih etmek.

• Piyasaya sürdükleri ürünlerin ambalaj atýklarýný, bu yönetmelikteki hedefler dođrultusunda geri toplamak, tekrar kullanmak, geri dönüþtürmek ve geri kazanmak; buna yönelik tedbirleri almak, toplama ve geri kazaným sistemini kurmak veya kurdurmak, bu iþlemleri belgelemek ve bu faaliyetleri içeren ambalaj atýklarý yönetim planýný bakanlýða sunmak.

• Ambalaj atýklarýnýn kaynađýnda ayrı toplanmasý konusunda belediyeler ile iþbirliði yapmak ve koordinasyonlu çalyþmak.

• Ambalaj atýklarýnýn toplanmasý, geri dönüþtürülmesi, geri kazanýlmasý ve bertarafý ile ilgili harcamalarý karþýlamak.

• Piyasaya sürülen ambalajlarýn etiketlerinin üzerinde, geri kazanýlabilir ambalaj sembolü ile bakanlýkça verilen kod numarasýný veya dahil olduklarý yetkilendirilmiþ kuruluþa ait sembolü bulundurmak.

• Bakanlýđýn belirlediði hedeflere ulaþmak amacıyla, geçici çalyþma izni veya lisans almýþ geri kazaným tesisleri ile çalyþmak.

• Bir önceki yıl piyasaya sürüdü ürünler hakkýnda Piyasaya Süren Müracaat Formunu (Ek-5) doldurarak her yıl þubat ayý kadar bakanlýða göndermek.

"Piyasaya Süren Müracaat Formu"

Yine yönetmeliđe göre "Piyasaya Süren Müracaat Formları'nın 3 yýlda doldurulması gerekmekte. Bu formlar iki yýldýr ise intern üzerinden doldurulup gönderiliyor. Ancak bugüne kadar eđer bildirim yapmayan varsa bir kullanıcı kodu, dolayısıyla bir pifreye sahip olmadıyđndan bu anda bu sistemi kullanamayacak.

Ceza 6 bin YTL'den baplıyor

2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun 26.04.2006 tarihli değipikliği ile bildirim yükümlülüğü ve aksi haller için de para ve bazı durumlar kapatma cezaları getirildi: "Ambalaj Üreticilerinin Bildirim Zorunluluđu" ise yönetmeliğin 16'ncý maddesiyle bu şekilde düzenlendi. "Ambalaj üreticileri, Ambalaj Üreticisi Müracaat Formunu (Ek-4) doldurarak her yılubat ayı sonuna kadar bakanlığa bildirimde bulunmakla yükümlüdürler. Ambalaj üreticileri bu formda bir önceki yıl üretilen ambalajların cinsi, üretim ve satıp miktarları ile satılan firmalara ait bilgileri belirtirler."

Eröztürk bu yükümlülüğü şöyle özetledi: "Piyasaya sürenler olarak 1 Ocak 2005'ten itibaren böyle bir yükümlülüğümüz var: 2007 itibarıyla yönetmeliğin 5 numaralı ekini doldurarak böyle bir bildirimde bulunmuş olmanız lazımdý: 'Ben A firması olarak geçen 2006 yılında 1000 birim ürün sattım. Bu 1000 birim ürünü satarken 300 birim polietilen, 500 birim karton, 1000 birim pet ambalaj kullandım.'

Detayları olmakla birlikte, piyasaya süren olarak özetle 2005'ten beri böyle bir bildirim yapma mükellefiyeti var. Bugüne kadar böyle bir bildirim yapmamıpsak, yaklaşık 2005, 2006, 2007'ye ait üç bildirimimizi yapmamıp durumdayız ve cezai uygulamalara taraf olmuş oluyoruz."

Bildirimler sadece iç piyasaya yapılan satıpları kapsıyor

Yönetmeliđe göre bakanlığa yapılacak bildirimler sadece iç piyasaya yapılan satıpları içermekte. Örneđin, 100 birim ürün üretip bunun 90 birimini ihraç ediyorsanız, iç piyasaya sürülen 10 birim ürün 10 birimin ambalajı için bildirim gerekiyor. Ayrıca bütirim stoklar da dahil değil. Sadece satılan ürünün ambalajıyla ilgili sorumluluk var. Eröztürk bu konuyu ise şöyle detaylandırdý: "Bir ürün daha ileri götürelim. Siz üretebilirsiniz, ama marka sizin değilse o ambalaj da sizin sorumluluğunuzda değil demektir. Dolayısıyla onları da bakanlığa bildirmenize gerek yok. Ama bunun tam tersini de düþünmek mümkün. Ürünü siz üretmiyorsunuz, bana geliþtiriyorsunuz, adınıza üretmemi istiyorsunuz; o zaman benzer şekilde o ürünün ambalajlarından siz sorumlusunuz demektir. Dolayısıyla bakanlığa bildirmeniz gerekmektedir."

Eröztürk tablolar hususunda ise bu bilgileri verdi: "Ek 5'te B1, B2, C1, C2, D1, D2 diye üç tane tablo var. B1 tablosu satıp ambalajı C2 dýp ambalaj, C tablosuna da nakliye ambalajı denmekte. Bu ayrıımı bilmek önemlidir. Dolayısıyla, her ürünün üç ambalajı zorunda olmayıp, eđer ürününüzü doğrudan götürüp kolinin içine koyuyor ve satıyorsanız sizin sadece nakliye ambalajınız var. Her sınıflandırmaya denk düþen ambalajınız olmamakla birlikte olan ambalajlarda dağılıma dikkat etmek gerekiyor. Bu B, C ve D tablolarının altında bir de B2, C2 olarak yer alan tablolarda bu ambalajların nereden alındıyđy sorulmaktadır. Örneđin, B1 tablosu biz 1000 ton pet kullandıyđy beyan edildiğinde B2 tablosunda 'Bu 1000 tonu kimden aldıңыз' sorusuna '300'ünü Ahmet'ten, 500 Mehmet'ten, 200'ünü Hasan'dan' şeklinde bir cevap verilmesi gerekiyor. Bildirim bu dağılımyı içermek durumunda."

Ahþap paletler bildiriliyor

Eröztürk bu konudaki yükümlülükleri ise şöyle anlattý: "Yönetmeliđe göre ahþap paletleri bildirmek gerekiyor fakat geri toplamayı sorumluluk tariflenmiþ değil. Benzer şekilde bazı çuvallar polipropilenden değil tekstil ürünlerinden üretilebiliyor. Dolayısıyla bakanlığla ilgili bir bildirim de istiyor fakat onunla ilgili bir geri dönüþüm yükümlülüğü de tarifleniyor. Örneđin 1000 top kumaþ sattık. 1000 top kumaþı satarken her biri için 10 gram polietilen torba kullanıyorsak, 1000x10 polietilen kullandım şeklinde bir bildirim yapmanız gerekiyor. Ayrıca yönetmeliğe göre bobin ambalaj olmadıyđy için bildirim kapsamınızda değil."

Yönetmelik değil sadece iparletleme yükümlülüğü ertelenmiþti!

Bu arada Bakanlık iparletlemeyle ilgili yükümlülüğü, satıp noktalarının kontrol ve firmaların iparet koyma yükümlülüğünün 1 Ocak

erteledi. Ertelenen sadece iparetlenmeye ilipkin yükümlülüktü. Ürünler satýp noktalarýnda satýlýorsa, satýp noktalarýnyn bu ürü bekinda iparetlenip iparetlenmediđini kontrol etmesi, uygun iparetler yoksa da o ürünleri satmamasý gerekiyor. Ýpareti ambalajýn koyamak mümkün deđilse etiketin üzerine de konulabilir.

Satýlan malýn ambalajýný geri toplama yükümlülüđü var. Bu ise iparetili ambalajý geri toplamak bekinda deđil, ayný türden ambalajý toplamak anlamýna gelmekte. Esas olan ambalaj cinsi. Bunu firma kendisi yapabilir veya lisanslý bir ambalaj üreticisinin ambalajýn üzerine koyduđu iparete ilaveten eđer piyasaya süren, yönetmelikle kendisine getirilen yükümlülükleri kendisi toplayarak yerine getiriyorsa, bakanlýkça kendisine verilen kod numarasýný yazacak. Bunun dýpýnda, bu yükümlülüđünü kendi yerine getirip bir yetkilendirilmiř kuruluř vasytasýyla yerine getiriyorsa bu numaralarý yazmayacak.

Eröztürk bunu þöyle açýkladý: "Örneđin, firma iparetleme yükümlülüđünü ÇEVKO'yla yerine getiriyorsa yanýna yepil nokta iparetlenme iparetin veya iparet ve kodun ambalajlar üzerinde bulunmasý gerekiyor. Eđer yanýnda bu iparet varsa bakanlýđýn anlayacađý þey firma yükümlülüklerini yerine getirmiř ve bu noktada bakanlýđýn muhataby firma deđil ÇEVKO olacaktýr. Dolayýsýyla, bir ambalaj üzerinde hem kod numarasý, hem Çevko ipareti bulunamaz. Firmaya kod numarasýný koyacak, bu ambalajýn sorumluluđu bence bakanlýkta diyecek ya da yepil nokta iparetini koyacak bana gelme ÇEVKO'ya git diyecek. Böyle bir fark var. Dolayýsýyla, ambalajýn iparetlenmesinde piyasaya sürenler tarafýndan dikkat edilmesi gereken temel nokta bu."

Depozito cezasý da var

Yönetmelikte geri toplama ile ilgili her yýl için belirlenmiř oranlar var. 2007de plastikte yüzde 37, camda yüzde 37, alüminyumda yüzde 35, tenekede yüzde 35, içecek karton ve diđer ambalajlarda yine yüzde 35 geri kazanma, geri toplama yükümlülüđü getirilmiřtir.

Eröztürk bu tarihe kadar hiç bildirim yapýlmamýþsa 3 yýllýk toplama da yapýlmadýđýna dikkat çekip konuyu netleptirmek için karar verdi: "2005 yýlýnda karton toplama oraný yüzde 20, 2006'da yüzde 30, 2007de yüzde 35'tir. 2005'te 100 ton karton piyasaya sürüldüyse, 20 tonunu geri toplamanýz gerekiyordu, toplamadýysaruz yüzde 10 artýrýmla bu 20 ton 22 ton olur. Yine ikinci yýl oran yüzde 20'den yüzde 30'a çýktý, 30 ton toplamanýz lazým. 22 ton da bir önceki yýldan borcunuz var, toplam 52 ton olmakta. Bu 52 tonu da toplamadýysanız o zaman depozito cezasýna muhatapsýnýz."

3 yýldýr bildirim yapýlmamasý nedeniyle bir yetkilendirilmiř kuruluřla veya bir lisanslý firmayla anlařma gibi bir çözümlü tercih etmiř kalmýyor. O zaman yönetmelik 5 yýllýk bir depozito cezasý getiriyor. Diđer bir deyiþle, firmalar 5 yýl boyunca toplanmasý gereken tüm ambalajlan depozito sistemi ile toplayýp, geri kazanýp bu iþlemleri bakanlýđda belgelendirmekle mükellef.